

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 9.

Brasiovu 1. Maiu 1875.

Anulu VIII.

Sumariu: Estrasu dein dioariulu vietii mele dela 15 Martie 1848 pana la 18 Ianuarie 1849. (Urmare). — Adaoase si rectificari la istori'a regimentului alu II lea confiniariu dein Transilvani'a. — Oratiune funebrala rostita la inmormentarea baronului Vasiliu L. Popu, in Budapest'a la 20 Febr. a. c. de Justinu Pappu. — Protocolu susceptu in adunarea ordinaria a fostiloru granitarii dein regimentulu romanu I. — Publicarea baniloru incursi. — Procesu verbale. — Bibliografia.

Estrasu dein dioariulu vietii mele dela 15 Martie 1848 pana la 18 Ianuarie 1849.

(Urmare.)

V. Batai'a dela M.-Osiorheiu.

In 3 Novembre (Vineri) s'au intelnit cei imperatesci cu rebellii la Nirasteu, si au continuatu batai'a pe siesulu Megiesfaleului, ambe situate de càtra S. W. Osiorheului.

Rebellii cá la 20,000 sub conducerea colonelului Zsombory avé in planu — dupa cumu mi s'a spusu — a-si indreptá calea càtra Aiudu pe lini'a Ternavei mici, fiindu-cá au fostu depredatu totu mai nainte sub Apor*) pe linia Muresiului; inse aici au afluatu stavila puternica; cá-ci cumu au inceputu a bubui tunurile, si a pasi inainte anteposturile, intre cari au fostu si romani militari dein regimentulu I. limitaneu, indata dupa prim'a resistencia au si inceputu Ungurii a se retrage si apoi a fugi inainte pre langa partea de Sud a cetatii Osiorheului, si a-si lapadá armele si vestmintele, cá se póta mai usioru alergá in secuime.

Cati au cadiutu dein rebellii in ataculu acest'a, nu pociu cu securitate insemná; atát'a inse mi s'a spusu cá cu ocaziunea primei confrontari, de catra militia prin nisce sapatari de scurgerea apelor, si intr'o padurea situata de a drépt'a drumului aflatóre s'au sténsu multi.**)

*) Bar. Georgie Apor, fratele lui Carolu, filiu alu consiliariului de curte. Acestu tiranu petrecuse mai multu tempu aici in Brasiovu, unde ne spunea verde in faça, cá in scurta ne va spendiura pe toti.

Red. „Tr.“

**) N'au cadiutu multi, cá-ci dupa cumu ne-a informatu unu oficiariu de ai nostrii, carele participase la acea batalia si apoi venise la Sabiiu, comandantele imperatescu gener. Gedeon a comandatu focu de tunuri mai antaiu asupra husariloru secuiesci, si dupa-ce vreo cincii glóntie au lovitu in carne, husarii o si luara la fuga, dupa care apoi nimeni nu a mai potutu tiené pedestriimea, care se si spulberá in cete fugitórie orbesce. De aici incoló glontiele austriaciloru cá vreo treidieci au sboratu pe deasupra capetelor, cá Gedeon nu a volitu se'i strice, ci numai se le bage frica in óse. Unii credea, cá Gedeon ar fi fostu intielesu cu Zsombori, cu care se cunoşcea fórté bene, cá batai'a se fia numai cá de marturia, cumu dicemu noi Romanii.

Red. „Trans.“

Sub tempulu acest'a reversanduse terrorea panica preste Secuime, tóta fora nici o resistencia seriósa s'aru fi potutu desarmá; inse unгурénu Gedeonu care servise in Secuime cá colonelu, póte cá a socotitu, cá se i desarmédie cu létea, si asia tramitendu unu despartimentu de militia, a despusu cá gardele de pe la Seghisor'a si Fagarasiu se-i desarmédie.

Aici se insemnédia ca intre protopopii cei mai devotati episcopului Leményi, cari cu zelulu si cu activitatea sa la apararea onorei si auctoritatei acestuia multu au desudatu, loculu celu d'antaiu se cuvine protopopului dela Cathin'a Vasilie Turcu.

Acest'a in lips'a instituteloru de educatiune romanesci, si-au educatu feciorulu si fetele sale in institutele ungresci dein Clusiu, si o fata a sa cu numele Lil'a o a maritatu dupa unu unгурu possessoru, cu numele Fekete.

Acestea precedentie magulitóre si portarea lui cea amicabila cu toti domni possessori dein districtulu protopopescu alu seu aru fi potutu fi cauza de ajunsu, cá la betranetiele lui (omu preste 60 ani trecut) pe tempulu acestei fatale revolutiuni, se fia crutiatu la cas'a sa.

Inse fiindu-ca au fostu preotu romanescu, si inca unulu dein cei mai invetiati, si cu influentia la poporu, a fostu destulu motivu, cá dupa o simpla delatiune, cá si cumu acest'a aru fi suferitu la cas'a sa tribuni de ai poporului romanu, gubernulu revolutionariu dein Clusiu, fora de a comunicá lucrulu cu episcopulu Leményi, carele a fostu cu totulu addictu causei unguriloru, ce episcopulu a documentatu si cu emiterea circulariului seu cu puçine dile mai inainte, la clerulu si poporulu diecesei sale, cá Romanii se tienu cu Ungurii, precumu aici mai susu amu amintitu, indata pe la 29 Octobre au si tramisu honvedi la Cathina, cá se-lu prinda si se-lu aduca la Clusiu; cá cu densulu dandu unu exemplu ecclatantu de pedepsa, se reverse terróre intre Romani, si mai alesu in conducatorii loru, in preoti, cu ocaziunea tergului de tórnna, care se tiene in Clusiu cu inceputulu lui Novembre.

Deci honvedii tramisi la Cathin'a au si pornitu si in acea nopte au masu in Mociu.

Parochulu gr.-or. dein Mociu — pre cumu s'a vorbitu dupa acea — intielegundu despre scopulu venirei honvediloru, cu grab'a a tramisu unu nunciu la Cathina, cá protopopulu se-si apere capulu cumu va poté. Se dice, ca nunciulu a sositu la elu mai degraba decatu honvedii; inse densulu — necuprin-diendu de ajunsu pericolulu — si incredintiatu in nevinovatiea sa, a respunsu, ca indata cumu isi va bea caffee'a.

Intr' acést'a honvedii i-au incunjuratu cas'a si l'au luatu dein locuinti'a sa cá pe o pasere dein cuibulu ei; si cu densulu deinpreuna 'au mai prinsu si alti 12 sateni insemnati cá sacrificiu alu delatiunei.

Pre toti acestia ducundu-i la Clusiu, aclo in curtea comitatului i-au legatu de pari inplantati spre acest'a scopu in pamentu.

Aici unu servitoriu dela comitatu, candu a trasu incaltiamintele (cisme) dein picioarele protopopului, cá se-i puna picioarele in fere, pentru-ca protopopulu l'a impinsu cu man'a cá se nu-lu descultie, asia sa infuriatu, incatu cu un'a din incaltiaminte l'a lovitut asa de tare preste unu ochiu, de indata i s'a in-flatu si invenetitu ochiulu fórte.

In 3 dile catu au fostu legati la stelpi sub ce-riulu liberu, s'a dusu cá se'lu védia o multime ne-numerata de poporu curiosu; éra elu in gur'a mare dicea catra privitori: „vicemu pro vice reddam tibi amice“, cari cuvinte neintielegundule muierile de unguru, dicea un'a catra alt'a: „néze az ebbadtát, még azt mondja a magyarnak: ice pro pice“.

Candu a fostu provediutu cu celea sante prin protopopulu gr.-cat. de atunci alu Clusiu I. Ioane Fekete, s'a rogatu de acest'a cá se-i cera gratia.

Inse dupa provisiunea crestinésca indata i s'a si cetitu sententi'a de mórte, in carea i s'a imputatu: „ca a tienutu la sene tribuni si a agitatu asupr'a Unguriloru s. c. l.“

Éra protopopulu Fekete dupa cetirea sententiei a si cerutu gratia pentru nefericitulu condamnatu dela judele primariu br. Inczédi, inse acest'a in au-diulu tuturoru a respunsu: „nem lehet, mert szét törtük a fát felette“; adeca dupa cetirea sententiei judele I. a fostu ruptu in doue unu lemnutu si l'au aruncatu asupr'a celui condamnatu.

Episcopulu Leményi intielegundu ca pe vechiulu seu amicu l'au adusu la Clusiu spre a'i lua viéti'a, a scrisu pentru densulu la judecatoria cá se-lu agratiédie, inse indesiertu, pentru-ca l'au fostu alesu de victima, si — dupa cumu se vorbea atunci — pen-tru-ca poporulu a amenintiatu pe judecatori, ca déca nu'lu voru dá spre mórte, poporulu isi va resbuná de judecatori. Acést'a fama in statulu paciuitu se poté considerá cá unu pretextu fora nici o basa, pentru-cá judecatori'a, carea avea la indemána mili-ti'a potea se faca cumu a facutu capitanulu romanu cu Paulu apostolulu in Ierusalimu. Numai cá aici in anarchia si revolutiune, unde si judecatorii, si mili-ti'a, si poporulu, toti erau insufletiti de unu cugetu,

cá prin revolutiune se-si asecuré supremati'a si in-dependenti'a, nu se póte mai bine esprime de catu cá: „a cadutu mnelulu intre lupii rapitori, de unde nu este scapare.“

Cata dorere si imputatiune a torturatu ánem'a cea buna a episcopului Leményi vedienduse despre-tiuitu de toti aceia, pentru cari — dupa conceptulu seu — s'a sacrificatu pe sene facundu-le tóte pe voia. Acea dorere o simtí cu atatu mai multu atunci, candu vediù, ca pe amiculu seu ilu sacrifica nevinovatu, cá judeii pe Christosu, numai cá óre-cumu se-si resbune de Romani, pentru-ca acestia nu vo-iescu a remané si mai departe sclavi plecati ai loru.

Pe protopopulu Turcu, in loculu parochului lo-calu, l'a petrecutu pana la loculu de pierdiare par. dein Bociu Ales. Arpadi, conscolariulu episcopului Leményi, carele tocmá atunci a fostu venitu la episcopulu; fiindu-ca pe protopopulu si par. Fekete, la rogarea sa — fiindu morbosu dein batai'a ce su-ferise dein chiaru-seninu in 21 Octobre dela hon-vedi si cetatieni — l'a dispensatu cu mare greutate comit. supr. Paulu Macskási de acea sarcina infio-ratore.

Suferintiele protopopului Fekete, meritatului barbatu de patria, cleru si natiune, se cuprinde pe scurtu in descriptiunea publicata in nr. 5 alu „Tran-silvaniei“ dein a. c.

Dio'a spendiurarei protopopului Turcu dupa documentulu sub X. a fostu Sambata in 3 Novemb. in dio'a candu au inmormentatu pe capelanulu dein Clusiu I. Vladutiú; si candu Gedeon a batutu pe rebelli la Nirasteu.

VI. Denumirea mea de vice-prefectu preste prefectur'a Mediasiului.

In 8 Novembre amu primitu de odata mai multe acte oficióse tramise dela comitetulu nat. rom. dein Sibiiu, si anume:

1. Cu data 3 Novemb. nr. 93 si 98 denumirea mea de vice-prefectu preste prefectur'a Mediasiului si a Sighisiórei, si preste 32 sate dein desfiintiatulu comitatu alu Albei superióre, cari prin decretulu comandei generale dein aceeași di nr. 4432 s'au fostu ingremiatu la acestea scaune.

La scaun. Mediasiului: Gezasi'a de josu, Boia, Birchisiu, Gezasi'a de susu, Caltvaser, Migin-dóla, Stána, Tuiesdu, Motisdorfu, Metisdorfu, Boarta, (Mihályfalva), Igisdorfu, Petisdorfu, Revasielu, Sialcheu, Siól'a, Vesendu, Vecierdu, Slagna.

La scaun. Seghisiórei: Malencravu, Besia, Fejéregyház, Féleacu, Feltia, Hasfaleu, Crisiu, Rondol'a, Siarpatocu, Nou sasescu, Sidriasiu, Vulcani, Zoltani. 32)

2. Cu datu 3 Nov. nr. 98 si 174 a comitetului mi se incredintiédia conducerea recrutatiunei in pre-atinsele doue scaune, dupa instructiunea de recruta-tiune dein 26 Oct. nr. 2/L. a. aici mai susu la 26 Oct. amintitu. 33) vedi si nr. 25).

3. Cá in urm'a ordinat. comandei generale dein 8 Nov. nr. comit. 97 la aratarea generalului Gedeon facuta dein M.-Osiorheiu in 5 Nov., in carea se spune cá Romanii dein scaunulu Mediasului, dupa caderea Osierheului si-au perdutu rabdarea, si fora de a ascultá de mai marii sei, au parasitu castrele: si conformu despusetiunei comitetului nat. dein 8 Nov. nr. 174, fara amanare se me ducu la Osiorheiu spre a inbarbatá pre cei de fačia cu oratiuni info-cate, cá se remana statornici in castre si se desponu, cá cei veniti acasa indata éراسi se se reintorca la castre. 33/a)

Eu primindu acestea, m'amu infioratu de o sarcina asia grea, cu carea e impreunata responsabilitate strensa, si cuprinde in sene pericolulu de onóre alu natiunei si alu victiei mele, si alu celoru ce voru seau nu voru ascultá de miné. Deci eu

ad 1. mai antaiu amu scrisu comitetului, ca eu nu me retragu de a lucrá pentru binele patriei si alu natiunei nóstre dupa priceperea si puterea mea; inse fiindu-ca eu sum parochu cu parochia mare, in carea se receru multe functiuni, si capelanu nu amu; asia eu bucurosu lasu cá acésta sarcina se o pórte altulu, carele se stea numai de acést'a deregatoria, precumu e Axente, Eliseu si altii; totusi inse cá se conducu cu consiliulu si cu scrisorea despuerile comitetului, pana candu voiu fi sanetosu, voiu face, inse a luá parte activa in trebile militare si ale gardei nationale, nici decumu nu me pociu legá.

ad 2. am dispusu commissari pentru recrutatiune, si anume:

a) pentru satele din comitatulu Albei superióre, acum la scaunulu Seghisiórei incorporate, si mai susu aici specificate; si pentru acelea dein scaunulu Seghisiórei, cari suntu: Beia, Danesiu, Archita, Hendorfu, Hodvilag. Seleusiu, Nethus, Prodt, Radesiu, Schas, Seghisiór'a, S.-Buda, S.-Daia, S.-Chizdu, S.-Laslea, Tiéline, Trapoldu; s'au numitu in partea de càtra W. a Seghisiórei, Ioane Velteanu, parochulu Brateiului, cu Ioane Thille, clericu dein Basna; éra in partea de catra O. a Seghisiórei, Zacharie Boiu, protopopulu dein Seghisiór'a si Emanuilu Calugheru dein S.-Chisdu.

b) Pentru satele dein comitatulu Albei super., scaunulu Mediasului incorporate s'au despusu Dumitru Dopu parochulu Agârbiciului, si Nicolae Mediesianu, clericu dein Ibisdorfulu sasescu.

c) In scaunulu Mediasulu in tribunatulu lui Vas. Axente, elu insusi cu ai sei, si anume: in Frâu'a, Vorumlocu, Agârbiciu, Hassagu, Copsia mica, Sieica mare si cea mica, Moardesiu, Siol'a s. si Alma s.; in tribunatulu lui George Porescu s'a despusu elu insusi cu ai sei, si anume: in Mediasiu, Mosn'a, Igidorsu s., Proscea-mare si cea mica, Bazna, Veltiu, Bagaciu si Curciu; si in tribunatulu lui Io. Chendi din Siarosulu s. acést'a cu ai sei, si anume: in Berthanu, Buzu, Atielu, Copsia mare, Nemsia, Brateiu,

Richisdortu (Riomf.), Siarosiu s., Tubusdortu (Tobias), Valdhitu.

Éra la 18 sate dein comitatulu Cetatii-de-Balta, la cari inca n'a strabatutu regularea si suntu vecine cu celea 13 sate mestecate cu Sasii dein vecinatatea Ibasfaleului, la cari erá tramisu pop'a Roth dein Mosn'a cá se le incorporédie cu scaunele sasesci, amu tramisu commissari de recrutatiune pe par. Almei ung. Ioanu Popa si pe v.-protopopulu n. u. dein Peucea I. Montanovicu.

Comissariloru pentru recrutatiune despusi pe langa instructiunea tiparita si tramisa dela comitetu le amu mai intimatu a urmá si aceste despusetiuni:

1. In totu loculu se invite pe parochii locali, cá se le fia de ajutoriu.

2. Dela parochi se cera numerulu sufleteloru dein comunitate, si se compute la 150 suflete unu recutu.

3. Adunanduse poporulu, se publice alaturat'a in trei limbi proclamatiune a Esc. sale comandantelui generalu dein 26 Octobre.

4. Se indemne cu cuvinte pline de zelu, cá ómenii la acést'a provocare pentru inaltulu Imperatu si restabilirea pazei publice in patria, se dea feciorii sei la militia cu tóta placerea.

5. Déca nu se voru induplecá de buna voia, se se arunce sorti, tienendu cumpatulu dreptatii si alu cuviintiei.

6. Se nu se restringa numai la numerulu prefiptu, ci pentru onórea sa si a natiunei se procurédie catu de multi recuti.

7. Cá pe recuti insemnati se-i tramita la Mediasiu pentru assentatiune, inse totu de doue ori mai multi cá càti se cuviniu dela anumit'a comunitate, cá se aiba de unde alége comissiunea dispusa spre acestu scopu.

8. Cá in puterea mandatului comandantelui generalu din 30 Octobre nr. 442I tramisu prin comit. nat. cu datu 5 Novembre nr. 119, pentru sustinerea ordinei bune in fia-care comuna se se aléga de càtra poporu 4 betrani si 1 presiedinte, de cari apoi toti se asculte; éra acestia pe cei greu vinovati, p. e. potentiari, talhari, omoritori si aprindietori, se-i lege si se-i tramita la Mediasiu la judecatori'a pentru asemenea casuri infintiata. 33/b si c)

9. Cá se se nevoiéasca dio'a si nóptea catu mai in graba a implini acésta comissiune; spre inlesnirea acestui scopu li-se dà consiliu, cá se tramita pregatitori la fia-carea comuna, mai inainte de ce aru sosi acolo comissiunea.

10. Plat'a ostenelei pentru fie-care comissariu se defige pe di 1 fl. numai, si acél'a i'lu va primí pe langa quietantia dein lad'a satului; éra unde aru dá de resistentia, se iea adevierintia in scrisu, si se o tramita la comitetulu nat. in Sibiiu; cá de acolo se se faca mai departe despusetiunile necesarie.

In puterea acestoru despusetiuni commissarii esmisi s'au apucatu de recrutatiune cu tóta puterea;

inse in graba au datu si de pedeci mari, si dein partea deregatoriloru sasi, si dein partea mai multor preoti neuniti; éra pentru delaturarea acestor pedeci s'au scrisu la comitetulu nat., si asia pana la 25 Novembre s'au terminatu rucrutatiunea cu resultatulu inbucuratoriu; cà-ci in scaunulu Mediasului dela 30 sate in locu de 100 feciori s'au datu 180 insi; singuru dein Mediasiu au esitu unu contingentu de 31 feciori.

Dar' a mai fostu si alta pedeca, cà poporele dein satele desfiintiatului comitatu alu Albei superióre si acum dejá scaunelor Mediasiu si Seghisor'a impreunate, precumu si celea dein scaunulu Seghisiórei, pe tempulu acest'a au fostu duse cu prefectulu Eli-seu armatu la Osiorheiu pentru desarmarea Secuiloru, in càtu dupa relatiunea comissariiloru numai betranii, pruncii si partea femeiesca au ramasu pe acasa.

In 9 Novembre amu scrisu comitetulu nat. pe langa prememoratele despuneri si acéstea:

a) cà magistratul scaunale dein Mediasiu primindu decretulu despre incorporarea celor 19 sate dein comitatulu Alba sup. cu acestu scaunu, indata a si pusu unu inspectoru de sasu preste ele, si cà a tramisu unu assessoru magistratuale, cu unu ofi-ciru militariu, ambi sasi, cà se le organisédie dupa sistem'a sasésca, si cà acestia se adune si darea dela acelea comunitati; si amu intrebatu pe comitetu, cà ce aru fi de facutu, dupa-ce Romanii scosi de sub jugulu unguriloru, acumu se constringu a se bagá in jugulu celu sasescu?

b) Cà cu ocasiunea tramiterii comissariiloru de recrutatiune amu cerutu dela consululu scaunulu vidimarea cartii pentru carausi si bani pentru platirea acestor'a dein cassele comunelor. Consululu cart'a o a vidimatu, inse despre bani a respunsu, cà se dea comitetulu care ii tramite.

c) Cà pop'a Roth e tramisu la satele dein giurulu Ibasfaleului, cari pana acumu s'au tienutu de comitatulu Cetatii-de-Balta; si suntu amestecate cu Sasi, cà se le pregatésca pentru incorporare cu scaunulu Mediasului sub titulu „cà se apartiena la 7 judetie“ si se aiba magistratu — „utique“ sasescu, in Ibasfaleu.

ad 3. Cà dupa caderea M.-Osiorheului se me ducu acolo spre a imbarbatá pe gard'a dein scanulu Mediasului spre a remané statornica in lagheru. De si acést'a afacere mi s'a vediutu a fi impreunata cu evidentele periculu alu vietii: totusi incredintiendu-me in D-dieu si urgenti'a causei dein mai multe puncte de vedere cumpenindu-o; dupace dela comand'a militaria locala amu dobanditu pentru paza 3 feciori, cu 2 carutie amu pornitu la Osiorheiu in 10 Nov.

In acésta cale amu vediutu intra Nirasteu si Meghiesiufaleu pe langa cale in siantiuri jacundu cei cadiuti in bataia — dupa mai multe dile — inca neinmormentati.

Éra in 11 Nov. dupa amiadi si in 12 deman-ti'a mi-amu implinitu missiunea, adunandu tóta gard'a nationala intre fortarétiá si orasiu, si amu aflatu a fi de fačia cá la 300 insi, apoi amu cercetatu in caus'a absentarei celor dusi si despre starea celor de fačia.

Candu amu trecut prin piatia inainte si inde-reptu, audiamu cumu me injurá magiarii de prin ferestrele caseloru cá pe unu „oláh tribunus.“

In fortarétiá generalulu Gedeon abia se induplecà a platí carausi'a 16 fl., de-si la provocarea lui amu fostu despusu a merge acolo. *)

In 13 Novembre dupa amiadi amu sositu cu pace in Mediasiu.

(Va urmá.)

Adaose si rectificari la istori'a regimentulu alu II-lea confinariu dein Transilvania.**)

Legio I italica, legio Flavia, Macedonica, Claudia, Gemina, Minervia, Victrix, Adjutrix, Rapax, Alauda si altele multe, pana la XXXII, care stá la dispositiunea lui Traianu pe tóta lini'a Dunarei, incependu dein Germani'a pana pe la noi, càta bataia de capu au mai causatu acelea legiuni eruditiloru Europei in tóte tempurile, pentru-cà se le afle originea lor, elementele dein care au fostu compuse, statiunile si castrele, organisatiunea, faptele si evenimentele bellice la care au participatu acelea. Si noue se nu ne pase de legiunile moderne, compuse dein elementulu nostru? Dara acelea au fostu legiunile reginei pamentului? Intrebati pe Anele, pe Marinele, Elenele, Victoriile, Floricele nóstre, isi iubescu ele mai puțin pe filii lor, decâtu Corneliile, Liviele, Iuliele, Octaviele, Lucretiile, Virginiele Romei si ale Italiei. Adeca, pre candu va scrie lumea anulu 2000 dela Isusu Christosu, se nu se mai scia nimic despre originea, faptele si sórtea legiuniloru nóstre?

Cele comunicate in anulu trecut despre regimentulu alu II-lea romanescu suntu prea puțin, pentru-cà posteritatea se'lu cunósca de ajunsu; tre-bue se mai adaogemu suplemente si rectificari.

Unu domnu capitanu in pensiune avù bunatate, precumu arataseramu si in an. tr., a ne reflecta la mai multe impregiurari si evenimente, care ar' trebue se se coprenda in istori'a regimentulu II. Noi

*) Se ne insemnamu bine acésta impregiurare. Auctoritatele militare imperatesci aduná contributiunea dela poporu; si totusi asteptá cá spesela bellice se le pórte extra comitetulu romanescu, cà si cumu elu ar' fi portatu bellulu independente de comand'a suprema imper. Mai alesu patricianulu sasu Fronius in calitatea sa de commissariu provinciale si cassariu alu tieriei, isi facea de capu in acestu respectu. Red. „Trans.“

**) Vedi Istori'a regimentulu alu II. romanescu granitariu transilvanu de G. B. Brasiovu, 1874. 8-o, 7 cóle.

le facemu aici locu, pe càtu ne permite spatiulu. mai adaogemu inse si dela noi puține càte mai scimu in acèsta materia.

Celu care a propusu mai antaiu, cá numele dela trei comune si anume Lunc'a-Vinului, Varari'a si Strimb'a se se schimbe in Parva, Nepos et Romuli, a fostu maiorulu Cosimelli, italianu nascutu in Rom'a. cunoscutu de mare benefactoriu alu populatiunei regimentului. Salva, cá si Borgaulu (ital. Borgo) avusera aceleasi nume si inainte de militarizare; éra lui Cosimelli ii vení in mente cá punendu numele Salva inainte, se compuna sententi'a: Salva Parva Nepos Romuli.

La slavii meridionali si in Banatu nu tóte 14 regimentele au fostu infientiate deintrodada pàna in an. 1760. Cele de antaiu regimente confinarié s'au fostu formatu in Croati'a. Anume regimentulu Nr. 10 fusese creatu in an. 1745, Nr. 1 et 11 in 1746, Nrii 2, 3, 4 in a. 1753, éra Nrii 5 et 6 in 1756. Indata apoi dupa acelea incepura a se formá dela 1762 inainte cele dein Transilvani'a si anume in acestu anu cele secuiesci; in 1763 se detera arme la „Nasaudeni“, éra in 1764 la „Olteni“. In an. 1766 se organisara doue regimente Nr. 7 et 8 in Slavoni'a, dupa aceea in 1767 cele banatiene, in a. 1769 regim. Nr. 9 si in a. 1845 regim. Nr. 18.

Se vede inse dein epocele acestoru formatiuni si anume dein numeratur'a regimenteloru, cumu amu dice, pe sarite, cá planulu militarizarei fusese conceputu in Vien'a deintru-odata, pentru tóta lungimea fruntariei de càtra imperiulu turcescu, cá inse dein alte cause grave, formarea regimenteloru nu a potutu decurge in seri'a propusa, cà-ci au avutu a lupta cu mari dificultati si mai pre susu de tóte cu desperat'a resistentia a classeloru aristocratice, care nici-decumu nu potea se suferé, cá se mai pórté arme inca si alte classi de locuitori, afara numai de aristocrati cu argatii, cu sierbitorii si cu haiducii loru, pe cari'i avusera odata in potestatea si sub comand'a loru exclusiva, cá si odenióra patricianii Romei antice pe sierbii si pe gladiatorii loru.

Campani'a prussiana si cea turcésca deintre anii 1779—89 in Poemation sunt atense fórté pe scurtu, candu despre acelea s'ar poté scrie carte intréga, care se cuprenda numai fapte de a le celoru doue regimente romanesci. Ei, dara insusi dn. capitanu ne spune, cá diariéle (Tagebücher) si alte documente remase dela betrani dein acelea campanii, in a. 1849 au fostu date flacariloru prin rebelli. Intrebarea inse este, cá pentru-ce auctorulu cartiei Poemation nu le-a folositu pe acelea in a. 1830. Noue ni se pare cá aci s'ar potea dá respunsu cu rigórea de odenióra a disciplinei militare. Chiaru astadi documente dein sfer'a militaria abia se potu castiga fora implinire de multe formalitati, éra publicarea loru odenióra éra interdusa neconditionatu, absolutu. Amu priceputu fórté bene, cá tienerea secretului este conditiune de viétia si de mórté in statulu militariu,

pentru presente, pre càtu tempu se prepara, se devólta si decurge vre-unu planu, vreo actiune bellica; dara la douedeci si la cincideci de ani dupa aceea? Nu cumu-va, cá se nu fia date pe faci'a errorile séu une-ori chiaru crimele commisse de unii comandanti? Atunci se renuntiamu la ori-ce istoria. Dara se nu ne prea miramu multu de istoriografi'a macra a epoceloru mai departate, candu vedemu pe fia-care di cu ochii nostri, càtu de puçinu sunt considerate evenimentele mai noue si cu ce usiorime copilarésca, ba chiaru fora conscientia e tractata si schimosita chiaru si de càtra unii romani, de ex.: istori'a Transilvaniei si a Romaniloru transilvani deintre anii 1848 et 1867. —

Renumitul baronu Craiu de Craiova, fusese colonellu alu regimentului Nr. 1 (Oltenii), si elu avuse a multiamí in partea cea mai mare acelu regimentu stralucit'a sa cariera pe care o facù, pàna ce sub imperatulu Franciscu I ajunse generalu en Chef in contra lui Napoleonu I.; numai cu devotamentulu si bravur'a extraordinaria a ostasiloru de nationalitate romanésca dein acelu regimentu, isi castigà elu renumele de comandante, si intieptu, si curagiosu, pàna ce ajunse alaturea in rangu cu belliducii de atunci Davidovicu, Quasdanovicu, Wurmser. *)

In bellulu celu de 9 ani cele trei batalióne au fostu compuse dein brigad'a intréga, dein ambele regimente romanesci confinarié, adeca si dein Olteni. Anume in batalionulu I. au fostu patru companii de olteni si numai doue companii de nasaudeni. Vice-colonellulu Stoianiciu servise la regimentulu I., nu la alu II-lea. Dein contra, in batalionulu lui Westenradt au fostu 4 companii dela Nasaudeni si numai 2 dela Olteni. Totu asia erá compusu si batalionulu lui Bohaciu. Acèsta trebue se se constate spre onórea si glori'a locuitoriloru dein fostulu regimentu I. In batali'a cea mare dela Arcole fúsesé vulneratu, intre altii multi, si capitanulu Clococénu dela Olteni, si totusi in Poemation nu este numitu. Famili'a boierésca a Clococeniloru este un'a dein cele mai renumite in acelu regimentu, despre care affi urme, de ex. si in istori'a lui Fotino. Eroismulu betranului capitanu Clococénu a fostu recunoscutu si de càtra imperatulu si remuneratu prin una favóre si gratia, de care nu mai avuse parte vreo alta familia de oficiari. Pe atunci in renumit'a academia militaria dela Wiener-Neustadt se affá numai 304 fundatiuni séu burse de elevi, care tóte era destinate pentru filii de ai familiiloru cu càte 5, 6, 7 si 8 prunci, dein carii se suscepa in academia càte unulu. Imperatulu facù esceptiune cu

*) Vedi despre Craiu si „Predic'a despre statulu militariu, tienuta de canoniculu Dimitrie Caianu dela Blasiu, cu ocasiunea santirei stéguriloru regimentului I. in a. 1827, pag. 9. Vedi si Söllner in „Statistik des Grossfürstenthums Siebenbürgen“ pag. 145.

Clococénu, si admise in acea academia pe toti trei filii lui, carii au si facutu mare onóre nu numai familiei si regimentului, ci si natiunei. Celu mai mare, adeca Ludovicu Clococénu, erá in an. 1848 maioru in regimentulu II., acumu mortu, ingropatu la Nasaudu. Alu doilea frate Ioanu, ajunse vice colonellu la regimentulu de linia, numitu pâna deunadi Carolu-Ferdinandu, éra acuma pensionatu, in Sibiu. Alu treilea, Albertu, fusese maioru la batal. de venatori, mortu in Sibiu. Sór'a acestoru frati bravi si renumiti este soci'a in casatori'a a dou'a a nobilelui barbatu Paulu Dunca, consiliariu gub. in pens.

Se adeverece si prin dn. capitanu, cá pâna nu se infientiasa institutul militaruu in Nasaudu, mai multi junisiori romani destinati de oficiari s'au luatú dein scólele dela Blasiu. Intre acei teneri au fostu: Mehesiu, Caliani, Itulu, Aronu de Bistra, Cuteanu, Capsermentu si altii, deintre carii cei mai multi au ajunsu la ranguri de oficiari in statulu de majoru. D-dieu se lumina pe Romani macaru de ací inainte, pentru-cá, mai virtosu dein familii numeróse romanesi se se aléga de buna-voia, dein convictiune, câte unu junisioru spre a se devota statului militaruu pentru tóta viéti'a. Fórte bene dice dn. capitanu, cá ori-si cumu, in armata totu póte cineva inainta mai bene si mai cu multa onóre, cá de ex. pe la ticalósele de municipie. Dara atáta se tienemu bene amente cá: pe tenerii destinati pentru statulu militaruu se'i ajutamú, ori-cumu vomu scí, anume in momentele candu se facu locotenenti, celu puçinu cu valóre de câte 200 fl., pentru cá se'si póta face uniform'a de oficiariu indata per comptant, éra nu pe creditu. Abia se póte crede, si totusi este prea adevératu, cá venitoriulu si inaintarea celoru mai multi oficiari nou-numiti sunt conditionate dela acelea doue trei sutisóre. Vorb'a e, cá tenerulu se fia aparatú de datorii atunci, pe la inceputulu carierei sale, cá de focu, si plat'a lui de 600 fl. cá simplu locotenente se'i remana neatinsa de creditorii usurari (camatari); de ací incolo apoi se'si aiba fiacare capulu la locu.*)

Despre esirea unui batalionu in an. 1815 sub comand'a maiorulu Schaitinsky si faptele acestuia pe tempulu in care esise Napoleonu I. dein insul'a Elb'a, ar' potea da informatiuni bune inca numai venerabilele veteranu maiorulu Leone Popu, carele cá june a participatu la campaniile bellice dein anii 1812, 1813, 1814 et 1815.

Batalionulu carele a esitu in anulu 1831 pe tempulu bellului russo-polonesu si alu celei de antaiu colere in tierile nóstre, fusese compusu dein optu (8) companii. Servitiulu acestora era multu ingreunatu prin escortarea ceteloru de poloni refugiti,

*) Se pare cá mai de curendu a inceputu se ajute chiaru dein bugetulu militaruu cu cate una sumusióra pe nou numitii locotenenti. Se'i ajute, cá au lipsa de ei.

carii dupa-ce era invinsi de càtra russi, apoi spre a scapa de glontiuiri, de Caucasu, de Uralu si de Siberi'a, fugea incóce spre Transilvani'a. Auctoritatile administrative ajutate de trupe, avea ordinu strictu cá se'i ia sub custodia spre a'i interna, séu a'i scóte dein tíera in alte directiuni càtra Germani'a, Franci'a etc. Aristocrati'a dein oppositiune si junimea magiara iritata de ceea, se opunea la mesurile acelea, dein care cauza s'au si intemplatú unele conflicte sangeróse. Magiarii adeca urá si pe atunci dein totu sufletulu pe muscali si rogá pe D-dieulu magiariloru, cá se ajute poloniloru spre a umilí cu totulu poterea Russiei. Ei aru fi alergatu in ajutoriulu poloniloru si cu armele; dara de una parte, inca dein érn'a anului 1830 se latise fórte tare faim'a órba, cá romanii aru fi decisi a se rescula si a produce éراسi una horaiada terribile, dein care cauza tóte familiile aristocratice de pe la tíera coprinse de terróre, fugisera pe la cetati si oppide cu totu ce avusera mai scumpu; de alta parte regimulu centrale dela Vien'a concentrase poterea armata in Galiti'a si trasese cordonu de baionete intre magiari si poloni. Terrórea inse in Transilvani'a era atátu de mare, in càtu consiliulu guberniale dein Clusiu lucrá cumu amu dice, in permanentia; prefectii arestá dein preoti romanesi si le calcá domiciliulu in capu de nópte, puneá se le deschida basericele, cá se caute arme si munitiune aduse dela Russi'a, se cercetá prin ladile femeiloru portretulu imperatului Nicolae, éra noue studentiloru carii ne aflámu pe atunci in Clusiu, ni se amerintiá cu mórte. Pe langa mesuri ostasiesci se luara si preotiesci. Episcopulu Vasilie Moga dela Sibiu si vicariulu Dimitrie Caianu dela Blasiu (renumitulu episcopu Ioanu Bobu morise) au luatú ordinu severu, sub respundere cu capulu loru, cá se ésa indata, in capu de érna, pe unu geru cumplitu, in comitatele Turda, Clusiu, Doboca, adeca in partile asia numitei Campii, cá-ci asta-data dein acelea tienuturi era se ésa Horia, adusu de muscali de càtra Moldov'a si armatu multu mai bene decâtu fusese celu dela 1784; prin urmare capii diecesani éra obligati cá se „ispoveduéscá“ mai antaiu pe popi si pe protopopi, cá se spuna dreptu, in fric'a lui D-dieu, care càti bani au luatú dela muscali. câte arme si ce munitiuni, totu-odata se afuriséscá totu ce ar' fi muscalescu, éra portretele tiarului Nicolae (nu era nici unulu) si ori-ce carte séu scrisóre ruséscá s'ar aflá pe la popi séu la poporeni, se le adune pe tóte si se le transmitea la Clusiu, spre a se da flacariloru. La Blasiu si prin pregiuru se asiediara mai tardiu doue companii in garnisóna pe câteva luni, cá nu cumu-va muscalii se strabata si pâna acolo. Ce folosu inse, cá ori unde te intorceai, companiile era compuse mai tóte numai dein valachi.

In acea turburare a spiriteloru servitiulu ostasiescu devenise in adeveru greu, éra acea stare a duratu pâna la caderea Varsiaievei. Batalionulu dela

dela Nasaudu s'a reintorsu pe la Octobre in districtulu seu. Magiarii scapara pe atunci de invasiunea rusiloru, pentru-cá dupa 18 ani se'i vedea chiamati prin supplica prea umilita submisá imperatului Nicolae de cátra magnatii Ungariei si ai Transilvaniei, de cátra universitatea sasésca si de cátra archiereulu Andreá Siaguna.

Directori ai institutului dela Nasaudu au fostu dupa ieromonachulu Ieronimu, preotulu Para, fostu professoriu la Blasiu, apoi vicariu episcopescu la Nasaudu, carele dupa acea avuse neplaceri si processe chiaru si cu episcopulu.*) Dein ramurele collaterali ale acestui Para sunt renegatii de astadi Pára, carii trecu de magiari. Sub Para se adaoase a trei'a classe la scólele dein Nasaudu. Dupa acesta vení de directoru Cúteanu, fostu professoru totu la Blasiu. Lui ii urmà unulu Iohann Scheitel, mortu in 1808. Acestuiá successe éراسi unu romanu, Ernestu Istrate n. dein comuna Nepos, carele stete directoru pâna la mórtea sa intemplata in an. 1834. Acumu vení renumitul preotu Marianu, nascutu dein regimentu, crescutu ostasiesce, trecutu la scólele dein Blasiu, statu in seminariulu de clerici, fostu professoriu gimnasiale, trecutu apoi in regimentu, dupa multe si mari fatige puse in ambele regimente, morí infrantu de dorere sufletésca, pentru-cà planurile sale nu putea se reésa dupa conceptiunile sale. Inse bunulu Marianu nu observá, cà sub acelu despotismu faciariu, farieseescu si clandestinu, sub care a statu nu numai natiunea nóstra, ci tóte popórale imperiului dela 1792 si mai virtosu dela 1815 pâna in 1835 in care anu a moritu Franciscu I., a fostu adeverata bravura, déca s'a potutu scóte la cale fia si numai atàta càtu amu vediutu noi in tene-
retiele nóstre. Asia de ex. Marianu isi fipsese pitiorulu in pragu, cá institutulu dein Nasaudu se'lu prefaca si inaltie la rangulu de academia militaria pentru romani, éras scólele dela Orlatu se fia celu mai puçinu precumu era cele militare dela Baseric'a-alba dein Bánatu. Idea excellenta, geniale, salutaria dein tóte punctete-de-plecare! Dara cine era pe atunci nebunulu romaniloru, pentru cá se voliésca séu se sufere atàta progressu la valachi? Gubernatoriulu c. Georgie Bánffy infruntase pe episcopulu Ioanu Bobu, cà-ci sufere cá se concurga atàta tenerime romanésca la Blasiu. „Ce se va alege dein atàti proletari literati? Sunt preste doue sute.

*) Mai tardiu si canonicu in Blasiu. Vedi inse despre a-facerile eclesiastice ale regimentului memorialulu repausatului prepositu Macedonu Popu, pe care'lu publica toema acuma dn. Maximu Popu in „Albina“, incependu dela Nr. 15 si continuandu pe sarite in Nrii. 18, 20, 21. Unu memorialu precumu este si acesta, era bunu de a se da la lumina séu singuru in una carticica séu la unu locu cu alte documente de ale districtului si regimentului, pentru cá posteritatea se nu fia necessitata a le cáuta prin diarie politice, printre certele meschine ale dilei, cá si candu ai ambla cautandu'ti averea prin unu codru vastu si plinu de obstacule.

(Intre anii 1817—1821 erá camu atatia, inse numerati pâna la celu dein urma a-b-cistu). Acestea scóle sunt destinate cá se ésa dein ele numai popi. Preasantia-ta se suferi numai atàti scolari, càti se ceru cá se implinesci vacantiele de parochi si dascalcantareti.“ Bobu ilu ascultà pe atunci; dara apoi tacù si facù. Ce facù? Báni, fonduri, cá de treisute de mii florini m. conv. Elu insusi a realizatu unele dein planurile sale, incetu, in liniste, éras restulu l'a transmissu successoriloru sei, carii l'au intielesu pe elu multu mai bene decàtu ii intielegu pe acestia cei dein a trei'a generatiune dupa densulu. „Dara tóte cá tóte, hai, fia, tréca, duca-se, invetie si valachii unele si altele, numai istoria si scientiele militare nu si éra nu.“ Acésta era maxim'a de statu, care se observá cu rigóre. Ici-cólea putea se ésa si càte unu valachu cá oficiariu, spre a fi, cumu amu dice de dragomanu, intre „materialulu romanescu“ (ostasii gregari) si intre corpulu oficialiloru. Atàta si mai multu nimicu. De altu-mentrea nici chiaru la magiari nu era suferite scientiele militare. Asia numitulu Ludoviceu dein Pesta fusese edificatu cu scopu cá se fia de academia militaria un-gurésca; dara dela an. 1838 pâna mai deunadi le-a fostu imposibile de a o scóte la cale cu Consiliulu bellicu (Hofkriegsrath) dela Vien'a. Sub absolutismu se apucara se edifice unu palatu maretiu aprópe de Sibiu cu scopu cá se fia de academia militaria pentru tenerimea transilvana; nu scimu inse ce le casionà in Vien'a, cà-ci pre candu institutulu erá p'ací se fia deschisu, se abatura cu totulu dela planulu primitivu, si'lu transformara in spitalu. Acelu edificiu costase preste 600,000 (siesesute de mii) florini m. conv.

Cu tóte acestea, noi avemu se multiamimu lui Marianu dein adenculu sufletului, cà au aruncatu acea sementia, care totu va prenda radecini si órecandu va cresce in arbore mare; indata-ce se voru afla mai multi Mariani, cu geniulu, cu ideile, cu marimea conceptiunei sale, inse si cu prudentia de parte vedietória a lui Bobu, care in dilele nóstre a devenitu asia de rara. Cei mai multi barbati de renume istoricu si de gl'oria neperitória, au fostu totu-odata si ostasi.

Pecatu cà nici in Poemation, nici in alte scrieri de a le romaniloru transilvani nu se afla urme despre visitatiunile, pe care imperatulu Iosifu II. cu ocasiunea caletoriiloru sale prin patri'a nóstra, facuse regimentului II-lea. Imperatulu Franciscu I. inca visitase acelu regimentu in vér'a-anului 1817, pre candu dein caus'a fómetei se impartisera la 100 mii florini intre locuitori. Totu pe atunci se terminase in acelu districtu si drumulu asternutu (Chaussé) numitu alu lui Franciscu.

(Va urmá.)

Oratiune funebrala

rostita la inmormentarea baronului VASILIU L. POPU, consihariu int. alu M. sale imp. reg. apost. cavalleriu ordului de feru cl. II., presiedinte de senatu la curia r. unq., presiedinte asociatiunei trans. pentru cultur'a si literatur'a poporului rom., presiedinte onor. societatii pentru literatur'a si cultur'a poporului rom. dein Bucovm'a etc., in Budapest'a la 20 Febr. a. c. de Justinu Pappiu.

„Cadiutu-a cunun'a de pre capulu nostru. Pentru acesta s'a intristatu anim'a n'ost'ra; pentru acest'a sau intunecatu ochii nostri.“ Ierem. Plang. v. 16, 17.

Suflete nobilu, mutatu dela noi! Bravule alu nostru! care ti-ai acum resiedinti'a pe plaiurile nemoririi! audi? cunosci acestu viersu, ce resuna despre buzele mele, adapate cu pelinulu dorerii, cá unu doiosu cantu funebralu asupr'a secriiului teu?

Oh cá astu-feliu trebuí se te revedu! oh cá astu-feliu trebuí se te intempinu!

Oh, cá trebuí se ajungemu diu'a trista a amaritiunii, candu pre celu ce-lu doriamu a'lu vedé secle in viétia; pre celu ce — cumu dice celebrulu episcopu alu Milanului S. Ambrosiu despre popórele Italiei cu referire la imperatulu Valentinianu: „pre celu ce bucurosú l'amu fi daruitu cu anii, cu tempurile vietiei n'ost're, numai se remana intre noi, numai se traiésca intre noi, se traiésca si mai departe pentru noi dein anii nostri, celu ce nu potú trai din ai sei“, trebuie se-lu vedemu aci caditu in ruina cá o statua derimata, cu liniscea muta a mortii pre buzele sale, cu intunecimea radielor frante in ochii sei, fora miscare, fora viétia.

Ce intempinare, ce revedere!

Unde se incepu, unde se terminu? ce se dicu mai antaiu, mai pre urma? Se desfasiuru inaintea v'ost'ra tr. asc. icón'a gloriei si eminentiei lui? séu. se ve zugravescu dorerea perderii, care apesa cá o stanca grea sufletele n'ost're?

Esitandu, nepotinciosu stau aici; cá-ci nu sciu, se-mi incordu óre lir'a spre tanguire vaietandu-me cu profetulu: „Oh voi toti, cari treceti pre cale, considerati si vedeti, déca este dorere cá dorerea mea? (Ierem. Plang. I, 12). „Departative dela mine, voiu plange cu amaru; nu ve osteniti, a me mangaiá. Cá-ci diu'a uciderii si a devastatiunii, si a plansuriloru e acést'a dela domnulu Dumnedieulu ostiriloru.“ (Isai'a XXII, 4, 5.)

Séu aretandu cu mundria la acestu secriiu, in care repausa unu bravu alu nostru, in lumin'a carierei lui percurse, rapitu prin triumfarile, ce si le-a eluptatu, se aprindu ore temi'a glorificarii asupr'a osaminteloru lui binecuventate, si punendu-i pe catafalcu merit'ele impletite in cununa, se viersuescu multiamita lui Dumnedieu, cá ne darnú natiunea, patri'a, cu viétia lui, cu frupturile activitatii salutarie a vietiei lui? mangaiandu-mi sufletulu aduncitu in doliu cu sentinti'a rostita de s. Ieronimu la ocaziu-

nea mortii lui Nepotianu: „Se nu ne intristámu, cá l'amu pierdutu; mai bine se ne bucurámu, cá l'amu avutu pre elu barbatulu bravu!“ (Ep. 60 ad. Heliód.) De vreu a-mi deschide buzele pentru a'lu plange, si a-mi versá lacrimile pre velulu secriiului lui; asia mi-se pare, cá si candu acesta stralucita adunare intréga s'aru preface intr' unu puternicu coru, cá se intone innulu laudei lui.

Si candu-mi propunu a resuná in tonulu ce'lu pretinde ecuitatea cuvintele premaririi lui, cá si candu toti cei intruniti la acesta festivitate de jale s'aru schimbá dintru odata cá la o atingere magica in totu atáte figure de doliu. si s'aru pleca cu dorere intunecósa cá nesce ramure triste de cipru pre secriiulu lui, cá se'lu planga!

Pare cá stete chiaru tipulu bravului nostru mutatu inaintea ochiloru s. Ilariu de Arelate, candu la aniversari'a mortii santului Onoratu dede in acesti termini s'pressione dissunantieii sentiementelor, ce-i inundau sufletulu: „Spre imnu de premarire me insufletiesce memori'a meritelorú lui nevesceditórie; spre plangerea lui me retrage consciinti'a trista a mariloru daune comune, cauate prin perderea lui.“ (Serm. de Vita S. Honor.)

Sentiescu intru adeveru, sentiescu adencu adeverulu mangaietoriu si cutremuratoriu alu cuvintelorú ulterióre ale memoratului Ilariu: „E dulce sufletului a-si aduce amente de unu atare bravu; este o dorere egala tortureloru agoniei, a'lu scí rapitu deintre noi!“

Potere-asi fi eu atátu de nedelicatu? Nu, eu nu voiu fi atátu de crudelu, cá se despartiu cu mana temeraria de cátra olalta acestu duplu sentiementu, sentiementulu gemenu alu dulceti reminiscintie, si alu pierderii doreróse, cari le intruni acést'a fatala intemplare in sufletele n'ost're.

Fenomenulu, ce'lu observamu intr' une ori pre faci'a naturei abundante in variatiuni; cá lucescu radie de sóre si cadu lacrima de nuori in acél'a-si tempu asupr'a aceluia-si plaiu, pentru ce se nu se póta repeti acést'a si in anemele n'ost're?

In acestu momentu de doliu, candu trebuie se plangu mórtea aceluia-a pre care inspiratiunea animei n'ost're 'lu vestesce nemoritoriu, mi dau limb'a in servitiulu aceluia duplu sentiementu, si pre candu de o parte conformu postulatului reminiscintiei, ce inunda cu mundra consciintia piepturile n'ost're, voiu a recrea sufletulu nostru intristatu cu schitiare de fragmentariu a icónei bravului nostru, mutatu dela voi; de alta parte in sentiulu pierderii abia reparabile deocamdata, me voiu nesui, a telcui marea nostra dorere pentru pierderea lui neaseptata, care cá o acuilá setósa de sange ni spanteca, ni rumpe fora crutiare anemele.

Dar' ce asi poté dice eu tr. asc.! fia spre glorificarea, fia spre plangerea lui, ce nu s'ar aflá acum in anemele v'ost're, si mai adeveratu si mai adencu. si mai elocinte?

Ajutati nesuinti'a mea prin atentiunea voastra simpatica, si cele ce nu voru fi capabile a rosti cu demna emfaze buzele mele, se le intregiti prin cugetele si semtiemintele pioase ale sufleteloror vóstre emotiunate.

Éra tu spirite sante! Domnedieule! descinde dein inaltime pre buzele mele si vino intru ajutoriulu servului teu nedemnu!

I. Strabatu si éra strabatu in cugetele mele sírurile seceloror; scrutediu paginele istoriei poporaloror, cá se afflu tainele causeror inaltiarii si caderii, ale poterii si slabitiunii, ale gloriei si infamiei natiuniloror si a imperatieloror.

Conjuru geniurile popóraloror apuse, cari au jocatu rolu pre scen'a lumii, se-mi dea deslucire, se-mi respunda: dein care isvoru se deriva salutea si anatem'a popóraloror? Pe care fundamentu trebue a se asiediá si a se redicá mare si frumósa baserica autoritatii, a marimii si a poterii staturiloror si a natiuniloror?

Si ordinele seceloror, paginele scrutate ale istoriei, si geniurile conjurate ale popóraloror mari apuse, tóte asemna aceluasi isvoru, arata la acelasi fundamentu. Si acestu isvoru? Acestu fundamentu? Cultur'a impreunata cu moralitate religiósa, crestina, care prin lumin'a sa si productiunile sale de abundante binecuventare formá punctulu verticale in sórtea popóraloror, dein mórte la viétia, dein barbarismu la civilisatiune, dein imperati'a fortiei fizice la inaltimea suveranitatii spiretuale.

In man'a unui poporu, carui moralitatea si cultur'a nu-i adorna viétia, nu-i nobilita anim'a, nu-i dirige poftetele, ce alta este libertatea, decátu pumnariu, prin care in simplicitatea-i nebuna si-ranesce de mórte anim'a propria? Pe buzele unui astu-feliu de poporu, ce alta este limb'a, decátu unu banu de vai! ce mica valóre, care preste hotarele anguste ale tieriei n'are pretiu, n'are circulatiune? In posesiunea unui atare poporu, ce alta este averea, decátu unu instrumentu afurisitu alu indestulirii patimeloror sale desfrenate, care vescediendu-i virtutile trupesci si sufletesci, i asterne patulu de mórte?

Si patri'a, insusi acestu pamentu sacru, ce alta este patri'a in posesiunea unui poporu, care lancediesce fora morala si cultura, decátu unu mormentu mare, ingroditoriu, care inchide unu viu parutu in nóptea sinului seu, cá se-lu arunce càtu mai iute preda peritiunii eterne, intre torturele celei mai cumplite agonie, fora se esista in lumea larga fiintia, care se gelésca, se planga apunerea-i trista!

Oh natiunea mea! oh scumpa natiunea romana! petrunsu-a óre sunetulu acestui adevoru in adancurile animei tale? inceptutu ai a cugetá, a cugetá seriosu despre conditiunile vietiei tale? apucatu-teai de oper'a gloriósa: a castigá garantiile venitoriului teu, venitoriului teu frumosu si atátu de doritu?

Tr. asc.! Unu seclu, abia unu seclu, de candu natiunea mea iubita, natiunea romana, pe care sórtea

sa amara o tienù secle intregu captivata in intunecuru, saracita, umilita schilavita in sufletulu seu, ingenunchiata pe ruinele gloriei sale de odenióra; in auror'a unei demanetie neuitate, pururea binecuventata, prin poterea magica a cuviinteloror apostoliloror sei tramisi de D-dieu, se desceptá la noua viétia, si sperziata de remanerea sa, causata prin fátalitatea temporiloror, apucá uniculu mediulocu de mantuire alu vietiei; pasí pe calea culturiei, pe calea civilisatiunii, cá se-si reclame parte dein glori'a poporaloror, se-si asecure dreptu de coereditate la nemorire.

Unu seclu, abia unu seclu, de candu pe natiunea, care portá inaltu standartele batalialoror, o vedemu in cunna'a natiuniloror culte ale lumii, sacrificandu la altariulu scientieloror in basericele museloror.

Si éca in proportiunea, in care se respandiau in sinulu ei darurile culturiei si se radicau pe pamentulu ei palatiile scientiei, in aceea-si proportiune i-se nobilitara totu mai multu sentiementele, si cá germinele degerate ale pamentului sub influinti'a benefacatoria a caldúrei si a luminei sórelui, resarira spre noua inflorire insusirile frumóse, aplecarile de sublime aspiratiuni ale pieptului seu, ereditate dela strabunii faimosi. Originea-i latina reaparù stralucindu in noua splendore pe fruntea ei, si loculu cruntatu cu sange alu lui Hor'a si Cloc'a, lu-cuprinsera in scurtu Clainii, Sincaii, Maiorii, Vulcanii, Muresianii, Ciparii si generatiunea crescuta sub manile binecuventate ale acestoror-a, cu noue, mai nobile arme, spre noue, mai nobile triumfuri!

Si candu privescu astadi de-alungulu preste carier'a, ce o percurse natiunea mea de unu seclu incóce pe calile civilisatiunii, aratandu cu consciinti'a plina de mundria la successele stralucite, demne de numele-i frumósu, eluptate de unu tempu atátu de scurtu, au n'amu dreptulu se întrebu cu marele oratoriu alu forului romanu, cu Cicerone: „An tu populum Romanum illum esse putas, qui constat ex iis qui mercede conducuntur? qui impelluntur, ut vim afferant magistratibus? ut obsideant senatum? optent quotidie caedem, rapinas, incendia?“ Au socotiti voi pe poporulu romanu de o adunatura de trupe mercenarie, cari in selbateci'a loror ataca cu violentia magistratetele? punu sub asiediu tribunalele? ale caroror anime inseteza neincetatu omoru, rapiri si incendie?

„Oh speciem, dignitatemque populi Romani! Illa fuit pulchritudo populi Romani, quam in campo vidisti.“ (Cic. pro domo c. 33). Oh ornamentulu, oh demnitatea poporului romanu! Aceea e frumseti'a poporului romanu, care o vedeti pe aren'a de lupta a civilisatiunii, concurendu pe intrecute cu natiunile culte ale lumii, la fericire, la gloria, la nemorire.

„Oh speciem dignitatemque populi Romani!“ Éca frumseti'a demua, éca demnitatea frumósa a poporului romanu!

Tr. asc.! Bravulu, in gurulu ossamenteloror carui-a ne-amu adunatu cu faéie consternate, si cu

anime cadute sub sarcin'a dorerii, ca se i petrecemu trupulu culcatu spre repausu. intre manifestatiunile simpatice ale reverintiei, ale apretiatunii si iubirii nóstre in sinulu paiculu alu imperatiei mortiloru; fũ natulu, fu mundri'a acestei natiuni romane!

Aduncimea scientiei, maturitatea judecatei, nobleti'a animei, curati'a, sublimitatea cugeteloru lui e unu exemplu elocinte, spre a probá, càta potere de viétia jace inca si in natiunea, ce pare a fi ologita prin fortunele secleroru, déca ea recurge la isvorele culturai, ca se-si descepte spre viétia, se-si restauzeze, inteneresca, infrumsetieze si nobilite sufletulu in undele loru cristaline.

Gloriosulu episcopu dein Ipore, S. Augustinu dice, si au nu are dreptu, candu dice, cà „magnaes res magnos viros desiderant“, la lucrurile mari se receru ómeni mari.

Éca unu atare barbatu mare amu onoratu noi, au onoratu patri'a in bravulu rapitu deintre noi, — vai! atátu de iute, abia in anulu 56 alu viétiei sale active; care stralucindu cu insusirile cele mai nobile ale animei si ale sufletului asia, cá si candu provedinti'a domnediésca ar fi voitu a face proba, cá ce sunt capabile a lucrá tóte aceste intrunite in unu foculariu; cu radiele virtutiloru sale reversà splendóre asupr'a locurilor, cari le ocupà cu atát'a demnitate in carier'a sa gloriósa, percursa in servitiulu beserice, alu patriei si alu natiunii sale.

Cultur'a lui inalta, cunoscintiele lui multilaterale, tactulu finu, activitatea lui abundanta in succese, care nu cunoscea nici odata odichn'a, caracterulu lui curatu, intemeiatu in convingerea-i religiósa, i asecurara progressu rapede pe gradurile demnitatiloru.

E o privire suprindietória, instructiva, cumu pasiesce nainte, — pasiesce? cum este rapitu barbatulu, care nu se potea mundri cu glori'a nascerii si a stramosiloru, carui virtutile sale inalte i erau uniculu biletu de recomandatiune, pe treptele oficiaroru de statu dein gradu in gradu, pana susu la inaltime, unde locuescu vulturii, unde inflorescu cedrii. pana-ce dupa servitiile pline de successu, facute in calitatea sa de vice-cancelariu, si acusi de vicegubernatoriu alu Ardealului, potũ serbá triumfulu vietiei sale in scaunulu presidialu de senatu alu curiei reg. asternendu pretotindene, pe unde l'a intorsu, unde a lucratu, cu suveniru numeróse pe carier'a sa.

Si in acesta cariera a sa nu fũ elu de caracterulu lune, care si-schimba formele dupa perioadele tempului; elu semená sórelui, care remane aceluasiu in tóte timpurile, in tóte stadiile cursului seu.

Pe altulu 'lu ametiesce inaltimea; elu stete fora ametiala in lumin'a orbitaria a muntelui ispiteloru. Inaltimea pare a-i sierbi numai, spre a i-se manifestá in tipu cu atátu mai splendida, in rezultate cu atátu mai mari, pietatea-i omagiale càtra maiestatea regala, fidelitatea-i neinfranta càtra patri'a sa si iubirea-i neperitória, nutrita pana la resuflarea dein

urma, càtra natiunea sa, reusindu a intruní cu raru norocu in aduncurile animei sale acést'a trinitate pamentésca santa, inaintea fiacarui patriotu, in aliantia armoniosa.

Departa de valorile inflata, de urele si pasiunile meschine ale factiuniloru politice, asemenea marelui barbatu alu romaniloru, lui Pliniu, care facea anotarí scientifice, pe candu in giuru-i colcaindu agitata pare a se cufundá lumea; astu-feliu elu petrunsu, captivatu numai de o pasiune, de pasiunea iubirei patriei si a natiunii sale, tientindu ochii la scopulu, care cu atáta nobila ardore 'lu dorimu cu totii, la scopulu maretiu alu confederatiunii si cointielegerii nóstre fratiesci, incungiurandu cu constantia patiinte disputele lupteloru de partita, prupte cu iritatiune; stralucí in ochii poporaloru patriei pe tóta carier'a sa lunga cá unu esemplariu demnu de imitatu alu geniului intremediatoriu si impaciunitoriu.

Remuneratiunea nu fũ in stare a clatiná; neinzielegerea nu potũ descuragiá sufletu-i frumosu.

Splendórea meriteloru si a vertutiloru lui strabatũ pana susu la inaltimea tronului imperatescu; si éca in scurtu 'lu privimu la treptele tronului regalu, in sirulu stralucitu alu alesiloru corónei, alu consiliariloru int. secr. ai domnitoriului si imperatului nostru. Si ordulu corónei de fieru, fundatu pentru destingerea meriteloru mari, castigate in servitiulu patriei, a carui cruce de clas'a II. orná pieptulu lui inflacaratu pentru totu ce e bunu si frumosu; si rangulu de baronatu imperialu, la a carui demnitate i fũ inaltiatu famili'a; au nu suntu aceste eternu si neinveterabilu documentu alu celei mai inalte recunoscintie si alu destinsei gratie regale?

Ce alta mai lipsea dein glori'a unui astu-feliu de barbatu, decátu cà pe care 'lu inaugurara meritele sale neuitate de clientu alu regelui si alu patriei; pe acelu-a cá pe unulu deintre natii sei cei mai binemeritati, se vina a-lu destinge cu semnele recunoscintiei sale drepte si ale increderii sale speciale si natiunea sa, care potea priví cu mundria la barbatulu bravu, cá la ornamentulu seu, onorandu in densulu pe unulu deintre anteluptatorii cei mai excellenti ai intereseloru sale sante, si deintre preluinatorii culturai sale.

Si éca acolo lu-vedemu peste puçinu inaltiatu pe bratiile recunoscintiei si ale increderii natiunii sale in scaunulu presidiale alu principalelui institutu de cultura la romanii dein regatulu Ungariei, alu „Associatiunii pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu dein Transilvani'a“, la care chiamandu-lu in trei ronduri (dupa olalta insufletirea comuna, devotata meriteloru lui, elu fũ acumu in alu 8-le anu conducatoriu tacticu, promptu pana la sacrificiu, — departa onoratu si iubitulu alu asociatiunii nóstre; astu-feliu devenindu participante celei mai inalte distinctiuni, ce o póte primí unu cetatianu dein ma-

nile concetatianiloru sei, carea poetulu latinu o vestesce cu aceste cuvinte in canteculu seu: „Quo potuit civem populus perducere liber, Ascendit“ (Lucan).

Pasitu - a cetatianulu patriei pe trépt'a cea mai onorifica, la care 'lu potù numai redicá vointi'a, increderea poporului liberu, manifestata in libertate.

Astu - feliu pasindu, rapitu dein trépta in trépta pe gradurile carrierei publice, elu potù valorá activitatea sa folositoria in cercu totu mai latitu, pana ce i gustà frupturile o tíera, o natiune; asemene sórelui, care cu càtu se suie mai susu pe firmamentu, si - revérsa peste plaiuri cu atàtu mai indepartate caldur'a sa crescuta si radiele luminei sale.

Éca asiá se impletí pe fruntea lui, intre oste-nelele detorintieloru patriotice implinite cu fidelitate, cunun'a meriteloru, care in distinctiunea, cu care fù decoratu de unsulu Domnului, de imperatoriulu nostru apostolicu, si in recunoscinti'a natiunii sale, si - capetà margelele sale cele mai frumóse.

Fericitu moritoriu! in a carui distinctiune paru a se intrece regele si natiunea.

Fericitu moritoriu! care nu a cercatu distinctiunea. Si - a eluptatu - o!

Dar' aveau ore virtutile lui inalte trebuintia de emblemele stralucite ale distinctiunii? „Non indiguit meritum tuum signis probari“ (S. Hil. de vita S. Honor.) Nu, nu aveau trebuintia virtutile lui de sclipirea semneloru esterne; au nu mai multu ornamentulu meriteloru lui nevesceditórie imprumutà lustru si dede pretiu emblemeloru distinctiunii lui?

Ah, eu l'am vediutu pe elu, decorea besericei, mundri'a natiunii nóstre! Cu insufletirea unui june priviam la fruntea lui veneranda, pe care reluciá reflexulu curatiei interne, si resiedea demnitatea. Si ce bine mi cadea, a priví la dens'a. De câte ori priviam la dens'a, mi se parea cà vedu stralucindu pe ea cunun'a de gloria, ce i - o impletira in giurulu templeloru meritele lui neperitorie.

Asiá dar', cà astu feliu l'ati cunoscutu pe densulu cu totii? asiá e, cà adunandu - ve la acésta solenitate de doliu intr' unu numeru atàtu de respectabilu, straini dupa limba si costumu, frati in dorere; prin acésta recunoscintia dedicata memoriei lui, voi - rati a incununá operele unei cariere lungé si salutare? si a pune pe catafalculu ilustrului barbatu tributulu reverintiei meritate?

Astu - feliu se adevérí, tr. asc.! in nou exemplu dis'a nimerita a unui ingeniu frumosu: cà bravulu carierei publice este asemene sculptoriului, care formandu statu'a sa nemoritória, lucra la cunun'a gloriei sale proprie!

(Va urmá.)

Protocolu *)

susceputu in adunarea ordinaria a reprezentantiei generale a fostiloru granitari dein regimentulu romanu I., tienuta in Sabiiu la 30 Octobre 1874 si dilele urmatórie in urm'a chartiei convocatórie a comitetului administratoriu de fondulu scolastecu alu fostiloru granitari dein regimentulu romanu I., de dato 24 Septembre 1874, Nr. 657.

Siedinti'a I.

sub presidiulu ilustritatei sale domnului baronu Davidu Ursu de Margineni.

La órele 10 de demanétia adunandu - se membrii reprezentantiei generale in cancelari'a comitetului administrativu, se esmite o deputatiune spre a invitá pe domnulu presiedinte. Sosindu domnulu presiedinte fù primitu dein partea adunarei cu vii aplause, asemenea si ilustritatea sa domnulu comite alu natiunei sasesci, Mauritiu Conrad, carele se presentá in adunare cá comisariu regescu, conformu §-lui 6 din statute.

I. Domnulu presiedinte, ocupandu scaunulu presidiale, saluta reprezentanti'a generale prin o cuventare insufletitória si dechiara siedinti'a deschisa.

II. Dupa aceea presidiulu denumesce de notari interimali pe membrii: Nicolau Popu dein Tohanulu vechiu si pe Georgiu Boeriu dein Ohab'a.

III. La propunerea presidiului se alege o comisiune verificatoria in persónele deputatiloru: Basiliu Stanciu dein Vistea inferióra, Nicolau Petroviciu dein Hatiegu si Ioanu Saniutia dein Tientiari, careia se predau credentiunalele deputatiloru spre esamenare stante sesiune. Dupa unu intervalu micu, comisiunea verificatória raportéza asupra credentiunaleloru esamenate, si aflandu - le in conformitate cu prescriesele statuteloru, propune verificarea tuturoru deputatiloru alesi pentru trieniulu 1874/7, si adeca:

Pentru compani'a 1: Toma Manase, agricultoru dein Magerau; si Iacobu Györgyi, agricultoru dein Racasdia.

Pentru compani'a 2: Ioanu Ratiu, protopopu gr.-orient. si Nicolau Petroviciu, comerciante si proprietariu, ambii dein Hatiegu.

Pentru compani'a 3: Paulu Erdebeni, parochu gr.-or. dein Sacelu si Sigismundu Stoicutia, agricultoru dein Riu-albu.

Pentru compani'a 4: Ioanicu Tanase, agricultoru dein Cugiru si Petru Stoianu, notariu cercuale dein Spinu, acesti doi cu adausu, cà spre incungiurarea neintielegeriloru ivite si de astadata, cà si mai inainte, intre comunele confederate in compani'a a patr'a, in urm'a carora se alesera trei deputati in locu de doi, se se decida, cà in venitoriu va avé se aléga comun'a Cugiru unu deputatu pentru sene, ér comun'a Spinu cu celelalte doue comune pe alu doile deputatu, cà asia se fia reprezentate ambele scóle infiintiate pentru compani'a a patr'a in Cugiru si Spinu.

*) Vedi in Nrii 6—8 despre afacerile comuneloru fostulu regimentu I. granit. rom., adeca raportulu comitetului, care in legamente cu acestu protocollu, va interessa nu numai pe lectorii dein districtele fosteloru regimente, ci pe toti romanii, pentru - cà cestiunea principale este si aici cultur'a natiunale.

Pentru compani'a 5: Constantinu Stezariu, capitanu c. r. in pensiune si Nicolau Ciugudeanu, notariu cercuale, ambii dein Sin'a.

Pentru compani'a 6: Petru Bradu: parochu greco-cath. dein Orlatu si Ioanu Tulbasiu dein Vestemu, secretariu la directiunea finantiale dein Sabiiu.

Pentru compani'a 7: Dionisiu Dragoiu, capitanu c. r. in pensiune dein Racovitia si Ioanu Comsia, agricultoru dein Porumbaculu superioare.

Pentru compani'a 8: Basiliu Stanciu, capitanu c. r. in pensiune dein Vistea inferioare si Nicolau Oprisiu, notariu cercuale dein Ucea inferioare.

Pentru compani'a 9: Mihaila Poparadu, capitanu c. r. in pensiune dein Posiorta si Georgiu Trimbitiasiu, parochu greco-catholicu dein Vaida-rece.

Pentru compani'a 10: Davidu baronu Ursu de Margineni, colonelu c. r. in pensiune si Alexandru Micu, vicariu foraneu in Fagarasiu.

Pentru compani'a 11: Georgiu Boeriu dein Ohaba, pretoriulu cercului Venetiei de josu si Stefanu Boeriu dein Vadu, executoru la judecatori'a regia cercuale dein Siarcaia.

Pentru compani'a 12: Ioanu Saniutia, oficialu judecatorescu in pensiune dein Tientiari si Nicolau Popu dein Tohanulu vechiu, executoru la judecatori'a regia cercuale dein Zernescei.

Pentru arip'a husariloru Dejani: Daniele de Gremoiu dein Vaida-rece, protonotariu alu districtului Fagarasiu si Daniele Sierbanu, notariu comunale dein Voila.

ad III. Representanti'a generale primesce verificarea propusa, de impreuna cu adausulu facutu la compani'a 4-a.

IV. Se face apelulu nominal, la care respundu: membrii presenti 23; absentii suntu 3 si adeca: Constantinu Stezariu, Ioanu Comsia si Daniele de Gremoiu; asia numerulu membriloru presenti trecundu preste numerulu de doue tercia, prescristu in §-lu 11 dein statute, presedintele declara adunarea generala de constituita, invitandu-o a-si alege acumu notari definitivi.

ad IV. Notarii interimali se alegu de definitivi.

V. Directoriulu supremu alu scoleloru granitialesci si totu-odata secretariu alu comitetului administrativu da cetire reportului generale prescristu in §-lu 32 dein statute despre activitatea comitetului administrativu sub decursulu trieniului espiratu 1871—4.

ad V. Reportulu deocamdata se pune pe mes'a biroului intre manifestari de complacere din partea reprezentantiei generale.

VI. Totu directoriulu supremu da lectura acluseloru amintite in reportulu generale, si anume mai antaiu reprezentatiunei ddo 30 Ianuariu 1873, Nr. presied. 1, indreptate de presidiulu comitetului administrativu cãtra escelentia sa domnulu ministru de culte si instructiune publica, referitorie la conservarea caracterului scoleloru granitialesci cã scole de reuniune, prevediute in capitolulu IV alu articlului de lege 38/1868.

ad VI. Representatiunea, ascultata de adunarea generala cu atentiune si intempinata adese ori cu semne de consintire, se pune si ea deocamdata pe mes'a biroului.

Intre aceea tempulu fiendu inaintatu, siedinti'a se inchiaia, anuciandu-se continuarea ei la orele 3 dupa amedi cu lectur'a celorualte acluse ale reportului generale, apoi a reportului despre administrarea fondului scolastecu in trieniulu espiratu, si in fine a propuneriloru, respective proiectelor comitetului administrativu, relative la unele afaceri administrative si scolastece.

Continuare

la orele 3 dupa amedi, sub presidiulu ordenariu.

VII. In legatura cu reportulu generale, directoriulu supremu continua a ceti celelalte acluse ale reportului si adeca:

1. Respunsulu ce presidiulu comitetului administrativu indrepta la 6 Decembre 1873 sub Nr. 782 domnului inspectoru regescu de scole Ludovicu Rethy in Deva, in urm'a chartiei acestuia de dato 12 Novembre 1873 Nr. 1198, relativu totu la caracterulu scoleloru granitialesci cã scole de reuniune.

2. Representatiunea comitetului administrativu de dato 10 Septembrie a. c. Nr. 588, substernuta inaltului ministriu regiu de culte si instructiune publica pentru respectarea si respunderea nestirbita a cuoteloru, ce competu scoleloru granitialesci dein Orlatu, Hatiegu si Vaida-rece dein fondulu de provente alu fostului regimentu romanu I., pe basea unui dreptu de servitute.

ad VII. 1 si 2. Se punu pe mes'a biroului intre manifestari de complacere dein partea reprezentantiei generale.

VIII. Cassariulu fondului scolastecu cetesce reportulu despre administrarea fondului in decursulu trieniului espiratu, in legatura cu preliminariulu bugetului pe anulu venitoriu.

ad VIII. Luandu-se deocamdata spre scientia, se pune pe mes'a biroului.

IX. Directoriulu supremu avendu a da lectura reportului despre starea scoleloru granitialesci cu finea anului scolastecu deja espiratu, la propunerea conmembrului Nicolau Petroviciu, considerandu scurtimea tempului, face unu reportu relativu verbale.

ad IX. Si acestu reportu sa iea deocamdata cu placere spre scientia.

X. Totu directoriulu supremu da cetire propuneriloru, respective proiectelor comitetului administrativa, anuciante la finea reportului generale, si cari dein cuventu in cuventu suna, precumu urmãza:

Propunerea 1.

Modificatiunile, ce se ceru de cãtra inaltulu ministriu regescu de culte si instructiune publica a se face in regulamentulu afaceriloru interne, votatu de representanti'a generale in siedinti'a sa dela 27 Septembrie 1871, si adeca:

- a) cã paragrafi 1 si 2 se se contraga in unulu, formulandu-se asia: „§ 1. In dio'a si la ora numita, adunandu-se membrii in localitatea desemnata, presedintele ocupa locul presidiale, tiene cuventulu de deschidere si declarandu adunarea de deschisa, denumesce interimalu doi notari“;
- b) cã pasagiulu dein § 5, ca adeca comisiunile alese pentru simplificarea si inaintarea afaceriloru „sunt ca-

pace a aduce concluse numai, deca se afla de fația mai multu de jumătate dein membrii alesi, se se schimbe asia: „aduc concluse cu majoritate de voturi“;

- c) cá analogu se se modifice si §-lu 10, dicundu-se, ca „conclusale (representantie generale) se enuncia cu majoritatea voturilor membriloru presentii“;
- d) cá §-lu 23 se se redige mai precisu asia: „La votare se punu propunerile, cari differu mai multu de propunerea comisiunei“;
- e) cá alineatul primu alu §-lui 26, relativu la numerulu membriloru presentii, cu privire la modificarea propusa la §-lu 5 se se omite, si restulu se se adauga la §-lu 5;
- f) cá in fine §-lu 27, carele dispune, cá „pertractarile si protocoalele se se duca in limb'a romana“, se se omite de totu.

Considerandu, ca aceste modificatiuni se recomanda dein motive practice, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Modificatiunile cerute se primescu.

2. Restulu §-lui 26 se adauge cá continuare la §-lu 10, de care se tiene dupa cuprinsulu seu.

Propunerea a 2.

Considerandu, cá „normativulu privitoriu la organizarea scóloru reuniunei granitialesci dein fostulu regimentu romanu I. tiene contu atátu de legea scolastica in vigore, cátu si de referentiele locali si de dreptu ale fondatoriloru scóloru granitialesci, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Normativulu remane neschimbatu si mai departe in valóre, avendu scólele reuniunei granitialesci a se administrá si in venitoriu dupa prescisele sale.“

Propunerea 3.

Considerandu importanti'a limbei materne pentru prosperarea invetiamentulu dein scóla; considerandu mai departe, cá invetiamentulu limbistecu se indeplinesce in prim'a linia prin explicarea cartiloru de lectura; considerandu in fine, cá spre acestu scopu dictionariulu limbei materne e indispensabile, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Conclusulu comitetulu dejá realizatu, de a se procurá dein fondulu scolastecu centrale cu pretiulu de jumetate 22 de exemplaria dein dictionariulu limbei romane edatu de academi'a romana si adeca cáte unulu pentru fiacare dein celea 21 de scóle granitialesci, si unulu pentru bibliotec'a comitetulu, se incuvientieza si spelele facute se aproba:

2. Representanti'a generale la rondulu seu multiamescu si ea inclitei academie romane pentru generositatea arátata fația de scólele nóstre granitialesci, reducundu pretiulu dictionarielor pentru ele la jumetate.“

Propunerea 4.

Avendu in vedere necesitatea manualelor didactice pentru prosperarea invetiamentulu; cu scopu de a usiorá efortiloru scolastece procurarea acestoru manuale, incunguindu specul'a privata, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Modalitatea introdusa de comitetu si practisata in decursulu trieniulu espiratu, de a procurá anticipative pen-

tru scólele granitialesci dein fondulu scolastecu manualele didactice pentru usulu invetiatoriloru si alu invetiaceiloru si a le tramete efortiloru scolastece spre vendiare cu pretiuri fixe sub propri'a loru raspundere, avendu a administrá la cass'a fondulu scolastecu pretiurile incassate, se incuvientieza.

Propunerea 5.

Fiindu-cá deintre scolele granitialesci mai vechi celea dein Hatiegu, Vistea inferióre si Tohanulu vechiu corespundu cu privire la edificiale scolastece mai puçinu scopulu, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Terminandu cu cladirea scóloru proiectate la ultim'a adunare generale dein Septembrie 1871, voru veni la rondu mai antaiu scólele dein Hatiegu, Vistea inferióre si Tohanulu vechiu.

2. Comitetulu administrativu va face pasii de lipsa, pentru-cá in sunetulu prea inaltei decisiuni a maiestatesale de dato 26 Augustu 1865 punctu II, publicate cu emisulu inaltulu ministeriu de finantie de dato 27 Sept. 1865, Nr. 41500, se se acuire spre scopulu, acest'a: in Hatiegu cortelulu fostulu maioru, in Vistea inferióra cortelulu fostulu capitanu, éra in Tohanulu vechiu gradin'a vacanta a fostulu locotenente primariu.

3. Adaptarea, respective cladirea acestoru scóle se va face in mesur'a midilóceloru disponibile, dandu-se antaiatate comunelor, cari spre acestu scopu voru concurge si ele in modu mai eficace.“

Propunerea 6.

Inclit'a representantia binevoiesca a enuncia:

1. Planulu de prelectiuni pentru scóle cu cáte unu invetiatoriu, apoi cu cate doi si trei invetiatori, modificatu in unele puncte dupa experientiele facute pana aici, se primescu.

Propunerea 7.

Adunarea generale avendu dupa §-lu 6 dein statute a se intruni de regula totu la 3 ani odata, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Preliminariulu bugetariu compusu pe anulu scolastecu 1874-5 se primescu si pe ceialalti doi ani scolastici dein trieniulu curentu, adeca pana la proxim'a adunare generale ordinaria, exceptiunandu positiunile cu valóre numai pentru anulu 1874-5.

Propunerea 8.

Cu privire la conclusulu adusu de representanti'a generale dela 8 Maiu 1871 (punctu 23 alu protocolulu), cá adeca secretariulu comitetulu, candu nu ar' fi dein fostii granitieri, se aiba in siedintia numai votu consultativu; cu scopu de a evitá dupa potentia casurele, in cari comitetulu administrativu dein lips'a numerulu membriloru prescisu in §-lu 20 din statute se nu póta tiené siedintie, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Secretariulu comitetulu Basiliu Petri, totu-odata directoriu supremu alu scóloru granitialesci, de si nu e fiu de granitieri dein regimentulu romanu I., inse cá fiu de granitieri dein regimentulu romanu alu II., se investe in conformitate cu §-lu 17 dein statute cu votu decisivu.

Propunerea 9.

Avendu in vedere, cá in urmarea articolulu de lege VIII. dein 1874, cu 1. Ianuariu 1876 are se se introduca si

in patri'a noastră sistemulu metricu; cu scopu de a pregati de timpuriu acésta introducere de cea mai mare importantia pentru viéti'a practica, prin urmare si pentru scóla, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncíá:

1. In scólele granitialesci sistemulu metricu se va introduce indata cu inceputulu semestrului alu doile alu anului scolastecu curentu.

2. Fia-care scóla granitialesca se prevede dein fondulu scolastecu cu cate unu aparatu metricu.

3. Pentru esplicarea mesurorulu metricu se va tiené cu invetiatorii granitialesci sub conducerea directoriului supremu o conferintia de 2—3 dile indata dupa examenulu de iérna 1875, obtienendu invetiatorii in tempulu conferentiorulu diurne dein fondulu scolastecu de câte 1 fl. pe di.

Propunerea 10.

Cu scopu de a regulá tienerea conferentiorulu cu invetiatorii dela scólele granitialesci; avendu in vedere prosperarea scólorulu si considerandu starea materiale a invetiatorilorulu, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Conferentiele prevediute in §-lu 26 alu „Normativulu“ se voru tiené de regula odata in anu.

2. Tempulu mai de aprópe 'lu va defige comitetulu administrativu.

3. In tempulu conferentiorulu invetiatorii voru obtiené diurne dein fondulu scolastecu de câte 1 fl. pe di.

Propunerea 11.

Cu privire la conclusulu adusu sub punctu 19, alineatulu ultimulu dein protocolulu adunarei generale dela 8 Maiu 1871, relativu la restantiele de salaria invetiatoresci dein anulu scolastecu 1870/1 pâna la trecerea fondului scolastecu in administratiunea comitetului, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncíá:

1. Comunelorulu Orlatu, Vestemu, Racovitia, Hatiegu si Tohanulu vechiu se li-se refunde dein fondulu scolastecu salariale anticipate de densele invetiatorilorulu sei in anulu scolastecu 1870/1 a conto subventiunilorulu, ce dejá se asemnara dein fondulu scolastecu pentru scólele respective, inse intrevenindu transpunerea fondului, nu se potura realisá.

ad X. Se punu tóte intre manifestari de complacere pe més'a biroului.

XI. Presidiulu propune a se alege trei comissiuni, una bugetaria, una scolastica si una petitiunaria, cari se esamene operatele pregatite de comitetulu administrativu si se refere asupra lorulu la tempulu seu. Se alege:

1. In comissiunea bugetaria conmembrii: Ioanu Tulbasiu, Nicolau Petroviciu, Ioanu Saniutia, Mihailu Poparadu, Constantinu Stezaru, séu in absentia Nicolau Oprisiu.

ad XI. 1. I se concredu operatele amintite ad VIII.

2. In comissiunea scolastica conmembrii: Alexandru Micu, Ioanu Ratiu, Nicolau Ciugudeanu, Dionisiu Dragoiu si Daniel Sierbanu.

ad XI. 2. I se transpunu operatele perlese ad V., VI., VII. 1. si 2., apoi ad IX. si X.

3. In comissiunea de petitiuni conmembrii: Basiliu Stanciu, Petru Bradu, Georgiu Boeriu, séu cá suplentu in locu'i Stefanu Boeriu.

ad XI. 3. I se dau urmatóriele acte:

a) Pactulu inchiaiatu intre ambele confessiuni romane dein

Hatiegu cu privire la administrarea si folosirea scólei granitialesci de acolo, ad Nr. comit. adm. 379 ex 1872.

b) Petitiunea lui Georgiu Munteanu dein Cugiru, pentru a i-se rebonificá sum'a de 80 fl. solvita in fondulu scolastecu cá caventu pentru repausatulu debitoriu Ioanu Elia dein Cugiru ad Nr. comit. adm. 794 ex 1874.

c) Petitiunea invetiatorilorulu dela scól'a granitialesca dein Hatiegu, Basiliu Floi'anu si Paulu Olteanu, spre a li-se urcá salariale la câte 400 fl. pe anu, ad Nr. comit. adm. 795 ex 1874.

d) Petitiunea fostului cassariu alu fondului scolastecu Ieremia Margineanu, de a-i se respunde salariulu restante pe lunele Octobre, Novembre si Decembre 1873, apoi pro Ianuariu 1874, ad Nr. 797 ex 1874.

e) Petitiunea deputatului fostilorulu husari romani dela aríp'a Dejanilorulu, Daniele de Grémouiu, pentru cá representantia generale se midilóesca dela inaltulu ministeriu reg. ung. de interne, estradarea fondului lorulu de furagiu, aflatoriu inca in administrarea erariului, ad Nr. 798 ex 1874.

XII. Comissiunea bugetaria prin membrulu seu Nicolau Petroviciu propune, cá proiectulu comitetului administrativu ad X. 9, 10 si 11, cari atingu preliminarulu bugetului venitoriu, se se pertractadie indata acumu, pentru-cá comissiunea bugetaria se se scia conformá.

ad XII. Se primesce.

XIII. In urm'a acestui conclusu presidiulu pune la ordinea dilei mai antaiu propunerea 9, relativa la introducerea sistemului metricu.

ad XIII. Se primesce intocma.

XIV. Se pune la ordinea dilei propunerea 10, relativa la refundarea salariorulu invetiatoresci anticipate de cátra comunele Orlatu, Vestemu, Racoviti'a, Hatiegu si Tohanulu vechiu in anulu scolastecu 1870/1, pâna la trecerea fondului in administrarea comitetului.

ad XIV. Representantia generale primesce propunerea acésta sub urmatóriele 3 conditiuni:

a) déca sumele refundande au fostu intru adeveru asemnate de cátra guvernulu tieiei;

b) déca comunele respective nu au primitu sumele asemnate dein fondulu scolastecu;

c) déca ele a conto acestorulu subventiuni acordate au anticipatu in adeveru dein propriele lorulu midilóce salariale invetiatorilorulu fungenti in tempulu dein cestiune.

XV. In fine se pune la ordinea dilei propunerea 11 referitória la regularea conferentiorulu invetiatoresci.

ad XV. Se primesce cu acelu adausu, cá in anulu scolastecu curentu se nu se tiena, decâtu conferintia incuviintiata sub punctu XIII. alu acestui protocolu, spre scopulu esplicarei mesurorulu metricu.

Totu deodata representantia generale isi esprime dorintia, cá si comunele respective se concurga la realisarea conferentiorulu invetiatoresci, portandu dela sene pentru invetiatorii proprii incai spesele de caletoria.

XVI. Deputatulu Ioanu Saniuti'a cere a se refundá comunei Tientiari salariale invetiatorilorulu dela scól'a de acolo, sistate de comitetulu administrativu pe 10 luni dein anulu scolastecu 1871/2 dein cauza, cá comun'a dechiarase

scól'a granitiarésca de acolo de confessionale, sustienendu propunetoriulu, cá salariele pe tempulu amentitu au fostu asemnate, si comun'a Tientiari mai tardiu si - a revocatu de buna voia pasiulu facutu fora destula precugetare.

ad XVI. Presidiulu invita pe deputatulu Ioanu Saniutia, a - si dá cererea in scrisu, cá se o póta transpune comisiunei petitiunarie spre pertractare, conformu regulamentulu afaceriloru interne.

Cu acést'a tempulu fiendu inaintatu, siedinti'a se inchiaia, anuciandu - se, cá proxim'a siedintia se va tiené, candu commissiunile 'si voru fi terminatu lucrarile sale, despre ce membrii representantie generalis se voru avisá la tempulu seu.

(Va urmá.)

Nr. 79—1875.

Procesu verbale,

Iuatu in siedinti'a ordinaria a comitetulu „associatiunei transilvane“ tienuta in 10 Aprilie c. n. 1875, sub presidiulu dnului vice-presiedinte Iacobu Bologa. Fiendu de facia domnii membrii I. Hannia, I. Tulbasiu. P. Rosca, Const. Stezariu, I. V. Rusu, I. Cretiu si I. Candrea.

§ 43. Se presentéza conspectulu cassei despre perceptele si erogatele asociatiunei pe tempulu dela siedinti'a comitetulu dein 2 Martie a. c. pana la siedinti'a presente. Dein acelu conspectu resulta, cumu - cá in restimpulu numitu s'au incassatu 85 fl. 29 cr., si s'au erogatu 505 fl. v. a. (Nr. prot. 77/1875).
Spre sciintia.

§ 44. Se presentéza conspectulu cassei despre starea fondulu academiei pe tempulu acestei siedintie. Dein acelu conspectu resulta, cumu - cá fondulu academiei are dejá in proprietatea s'a 13,043 fl. 9 cr. (Nr. 78/1875).

Spre scientia.

§ 45. In nexu cu conspectulu cassei de sub § 43 se raportéza despre banii incursi la fondulu asociatiunei dela siedinti'a trecuta a comitetulu pana la siedinti'a presente si anume:

- a) cá procente obvenitórie cu 1 Aprilie a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu, unificate in argintu 31 fl. 50 cr. Nr. 70/1875;
- b) cá taxa de membru ordinariu 5 fl. (Nr. 66/1875);
- c) cá prenumeratiuni la „Transilvani'a“ pe 1875 au incursu 48 fl. v. a. (Nr. prot. ag. 63, 66, 67, 69 si 74/1875).

Spre scientia.

§ 46. In nexu cu conspectulu cassei de sub § 44 se constatéza, cumu - cá la fondulu academiei, s'au incassatu dela siedinti'a trecuta cá procente obvenitórie cu 1 Aprilie a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu unificate, in argintu 10 fl. 50 cr. (Nr. 70/1875).

Se ia spre scientia.

§ 47. Se presentéza unu documentu alu cassei, prin carele se constatéza, cumu - cá argintulu de sub

§§ 45 si 46 in suma de 42 fl. s'a schimbatu in bancnote val. austr. cu 43 fl. 5 cr. (Nr. 71/1875).

Spre scientia.

§ 48. Domnulu secretariu I. G. Baritiu, tramite restulu exemplarielor de in „Transilvani'a“ de pe an. 1874, brosiurate in numeru de 200. Totu cu aceea oca siune arata, cá a primitu documente relative la istori'a romaniloru de pe anii 1848—1849 culese de domnulu prepositu Stefanu Moldovanu si dedicate asociatiunei transilvane. (Nr. 43/1875).

Se ia spre scientia.

§ 49. Se presentéza documentele despre progressulu facutu in studie pe sem. I. an. scolastecu 1874/5 dein partea urmatoriloru stipendiati ai asociatiunei, si anume:

- a) dein partea stipendiatulu Ioanu Baiulescu, ascultatoriu de technica la Vien'a, carele a documentatu progressu fórte bunu si eminent. (Nr. 64/1875);
- b) dein partea tenerulu Avramu Armeanu, ascultatoriu de drepturi la academi'a reg. dein Sabinu, carele a doveditu progressu destulitoriu, si in fine
- c) dein partea lui Emiliu Viciu, scolariu in I-a classa la gimnasiulu dein Muresiu - Osiorheiu, carele a doveditu progressu precelente. (Nr. 62/1875).

Se iau spre scientia.

§ 50. Se presentéza petitiunile urmatoriloru concurenti la postulu de scriitoriu in cancelari'a asociatiunei devenitu degiá vacante, si anume:

- a) a tenerulu Laureanu Negrea, juristu la academi'a reg. de aici. (Nr. 64/1875);
- b) a lui Aldulea Metianu, éراسi juristu la academi'a regia de aici (Nr. 65/1875), (si in fine
- c) a lui Nicolau Vatasianu, clericu la seminariulu archidieceasanu de aici. (Nr. 76/1875).

Cestionatulu postu de scriitoriu cu leafa anuale de 150 fl. se conferi suplicantelu Nicolau Vatasianu.

§ 51. Tenerulu Petru Dehelianu doctorandu la facultatea filosofica in Gratiu, dein motivulu starei cu totulu deplorable, in carea se afla, dein lips'a totale a mediulóceloru necessarie la subsistentia, cere a i se conferi unu ajutoriu, eventualmente unu imprumutu de 100 fl. dein cass'a asociatiunei. (Nr. 75/1875).

Se decide: a i se resolví suplicantelu, cumu - cá dein ponderósele motive aduse in amintit'a cerere, i se accorda unu imprumutu de 100 fl.; inse numai pe lunga acea conditiune, cá densulu se se oblege prin actu formalu, cumu - cá indata ce va intrá in postu salarisatu, va refundá la asociatiune, macaru si in rate, sum'a numita.

§ 52. Domnulu protopopu in Muresiu - Osiorheiu, Parteniu Trombitasiu, tramite dechiaratiunea sa relativa la pretiulu de remuneratiune, pe langa care este aplecatu a dá pe sém'a asociatiunei diuariele sale deinpreuna cu unu conspectu despre numerii,

ce lipsescu dein respectivele diuarie. (Nr. 72/1875). Asemenea declaratiune aterne domnu invetiatoriu dein Domanu Iosifu Olariu. (Nr. 68/1875).

Aceste declaratiuni se voru pertractá la tempulu seu, cumulativu cu alte declaratiuni de asemene natura, ce parte au incursu, parte voru mai incurge, in obiectulu dein cestiune.

§ 53. Secretariulu II. dá cetire raportulu dlu advocatu dr. Racuciu (absentu dein caus'a de morbu) presentatu in caus'a lasamentulu Michaile Harsianu dein comun'a Hodacu.

Comitetulu, luandu in consideratiune motivele ponderóse aduse de dn. referente in raportulu seu, pe bas'a propuneriloru aceluia, decide: a se incunoscentia respectivii domni executori ai lasamentulu cestionatu, cumu-cá asociatiunea pe langa tóta benevointi'a, nu se afla in pusetiune de a poté luá asupra - si engagementele, respective sarcinele onerose, indigatate in respectivulu lasamentu.

§ 54. D. bibliotecariu presentéza doue monete vechi de argintu (aflata in Gusteriti'a) daruite de d. invetiatoriu Avramu Necsi'a pe sém'a asociatiunei.

Totu d. bibliotecariu mai presentéza mai multe bucati minerale daruite de domnulu Vasilie Popovicu dein Resiti'a, pe sém'a asociatiunei.

Se primescu pe langa expressiunea recunoscentiei protocolarie si se concredu d-lui bibliotecariu, spre a le asiediá spre pastrare, in colectiunea numismatica si respective mineralogica a asociatiunei.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede domniloru membrii: Hanni'a, Tulbasiu, Stezariu.

Sabiiu, datulu cá mai susu.

Iacobu Bolog'a m. p.,
vice-presiedinte.

Ioane V. Rusu m. p.,
secretariu II.

S'a perlesu si verificatu. Sabiiu in 12 Apr. 1875.

Stezariu m. p. I. Hanni'a m. p. I. Tulbasiu m. p.

Regulamentulu intreprinderii subcomitetului

dela despartimentulu VI. alu asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, privitoriu la indemnarea tenerimii romane spre imbracisiarea maiestriei si a comerziului.

Sectiunea I. Scopulu.

§ 1. Scopulu intreprinderii pe langa celu generalmente desemnatu in § 2 dein statutele generali ale asociatiunei transilvane, e specialmente inaintarea comerziului si a industriei prin conferiri de stipendie sistemisate, si alte ajutórie pentru tenerii romani dein territoriulu despartimentulu, cari voru a se aplicá la vre-o meseria séu la comerziu preste totu.

Sectiunea II. Mediulócele.

§ 2. Mediulócele pentru ajungerea scopulu indigetatu in § 1 suntu:

- a) taxele anuali dela membrii acestei intreprinderi;
- b) veniturile ce voru incurge dein prelegeri publice si alte petrecri, cu scopu filantropicu, si
- c) alte contribui benevole.

§ 3. Membrii acestei intreprinderi suntu:

- a) fundatori, cari contribue una-data pentru totu-deaun'a 3 fl. v. a. si cari voru poté face usu de drepturile acordate in § 14 alu regulamentulu despartimentelor;
- b) ordinari, cari solvescu pe anu 2 fl. v. a.;
- c) ajutatori, cari solvescu pe anu celu puçinu 1 fl. v. a.

§ 4. Tóte afacerile administrative si financiare cadu in competinti'a subcomitetulu despartimentulu, conformu §-ulu 13 dein regulamentulu pentru despartimentele assoc.

Sectiunea III. Determinatiuni generale.

§ 5. Cassariulu subcomitetulu e datoriu a tramite in totu semestrulu comitetulu centrale dein Sabiiu spre scientia si publicare unu conspectu subscrisu de directorele si controlorulu subcomitetulu, despre starea fondulu acestei intreprinderi.

§ 6. Numerulu stipendieloru, precumu si specialitatea meseriei si a comerziului, pentru cari voru avé a se impartii stipendiele séu ajutóriele, le statoresce dein anu in anu adunarea generale a despartimentulu.

§ 7. Dein mediulócele incurse se distribue in totu an. $\frac{4}{5}$ parti, ér' a 5-a parte se capitaliséza in favórea cresterii fondulu intreprinderi.

§ 8. Tóte publicarile de concursu se voru face atátu in foi'a asociatiunii, conformu §-lui 33 alu statuteloru generali, càtu si pe territoriulu despartimentulu in tóte comunele apartinetórie de elu, dupa modalitatea, carea o va aflá comitetulu despartimentulu mai corespundietória.

§ 9. La casu candu s'ar' dissolve acésta intreprindere, tóta averea ei va trece la „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu“.*)

Déva, 30 Martiu 1875.

Ioane Papiu m. p.,
directore.

Alesiu Olariu m. p.,
actuariu.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asociatiunei transilvane pe tempulu dela 2 Martie a. c. pana la siedinti'a ordin. a comitetulu asociatiunei dein 10 Aprilie 1875.

1. Dela dn. proprietariu in Glodu (Soomszö), Clemente Hosszu tax'a de membru ord. pe 1872/3 . . . 5 fl.

Sabiiu, 10 Aprilie 1875.

Dela secret asociat. trans.

*) Celelalte diuarie romane suntu rogate a reproduce acestu regulamentu.